

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
з дисципліни

«МОДЕРНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ
КРАЇН АЗІЇ ТА АФРИКИ»

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітньо-професійна програма	Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство
вид дисципліни	за вибором
факультет	міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:

професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
доктор економічних наук Баранова В.В.

I. Навчальний контент

Тема 1. Економічна система та структура світового господарства

Економіка в структурі суспільства. Система економічних законів. Методи економічних досліджень. Поняття «світове господарство» та «світова економіка». Типи економічних систем та їх характеристика. Елементи системи світової економіки. Галузева структура світового господарства. Основні пропорції розвитку світового господарства.

Стадії економічного росту національних економік. Доіндустріальна стадія розвитку світового господарства. Індустріальна стадія та її етапи. Постіндустріальна стадія.

Система показників рівнів розвитку світового господарства. Валовий внутрішній продукт, валовий національний продукт та механізм їх визначення. Проблема тінзації економіки.

Тема 2. Модернізація: сутність, види, значення в сучасних трансформаційних зрушеннях та її ціннісний вимір

Основні теорії та підходи до розуміння «модернізаційні процеси». Періодизація становлення теорії модернізації. Загальні характеристики модернізації. Моделі здійснення системної трансформації. Особливості і роль політичної модернізації в сучасних трансформаційних зрушеннях.

Модернізація, постмодернізація та демодернізація (неоархаїзація), як фактор виникнення транзитної, незавершеної ситуації цивілізаційних зрушень. Характеристика їх складових елементів.

Тема 3. Становлення ринкових форм господарства країн Азії та Африки

Типи економічних систем у світі: країни з традиційною економікою, країни ринкового типу, країни з моделями змішаної економіки. Їх характеристика. Промисловий переворот країн як чинник змін.

Тема 4. Модернізаційний потенціал та чинники його формування країн Азії

Чинники формування національної економіки. Населення і трудовий потенціал. Формування ринку праці та його проблеми. Науково-технічні основи економіки країн. Науково-технічний потенціал в країнах Азії (Китай, Японія, Ізраїль, ОАЄ, Сінгапур, Катар, Кувейт).

Тема 5. Модернізаційний потенціал та чинники його формування країн Африки

Науково-технічний потенціал в країнах Африки (ЮАР, Туніс, Алжир, Ангола). Природно-ресурсний потенціал країн Африки. Економічна оцінка природних ресурсів країн Африки.

Тема 6. Економічна характеристика країн Азії як основа модернізаційних процесів

Фінансово-кредитна система країн Азії. Трансформація грошово-кредитної політики країн Азії. Система економічного управління та регулювання. Внутрішні відмінності економічного розвитку країн.

Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Податково-бюджетна політика країн Азії. Бюджетний дефіцит та державний борг. Інструменти державної зовнішньоекономічної політики та зовнішньоекономічні зв'язки. Сучасний рівень розвитку економіки країн Азії. Тіньова економіка та її вплив на економічну безпеку країн Азії.

Тема 7. Економічна характеристика країн Африки як основа модернізаційних процесів

Фінансово-кредитна система країн Африки. Трансформація грошово-кредитної політики країн Африки. Внутрішні відмінності економічного розвитку країн регіону. Система економічного управління та регулювання.

Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Податково-бюджетна політика країн Африки. Бюджетний дефіцит та державний борг. Інструменти державної зовнішньоекономічної політики та зовнішньоекономічні зв'язки. Сучасний рівень розвитку економіки країн Африки. Тіньова економіка та її вплив на економічну безпеку країн Африки.

Тема 8. Модернізація – сучасний тренд розвитку держав та суспільства

Модернізація державного управління країн Азії та Африки в умовах глобальної інтеграції. Вплив на умови взаємовідносин між державами. Рівні, форми та засоби модернізації державного управління.

Тема 9. Розвиток інтеграційних процесів країн Азії та Африки

Види міжнародних інтеграційних об'єднань: політико-економічні організації, торгово-економічні об'єднання, політичні союзи і військові блоки. Основні інтеграційні утворення Європи, Азії, Африки та Америки. Трансконтинентальні інтеграційні структури.

Найбільші інтеграційні об'єднання сучасного світу: Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА), Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС). БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай, ПАР): потенціал та перспективи розвитку. Інтеграція на мега-, мета-, макро-, мезорівнях і створення відповідних міжнародних організацій. Переваги і недоліки різних форм інтеграційних об'єднань.

Тема 10. Сучасні проблеми та перспективи розвитку країн Азії та Африки

Постіндустріалізація як головна тенденція розвитку у сучасній світовій економіці. Інтернаціоналізація, глобалізація та транснаціоналізація господарської діяльності. Інтеграційні процеси в світовому господарстві. Глобальні проблеми світового господарства: екологічні виклики, міжнародна злочинність, нелегальна міграція, конфлікт цивілізацій тощо.

Рекомендоване методичне забезпечення

Основна література

1. Гнатюк М.М. Потенціал політичної суб'єктності Європейського Союзу в сучасній системі міжнародних відносин / М.М. Гнатюк. – Житомир: Рута, 2013. – 316 с.
2. Економіка зарубіжних країн: навч. посіб. 4-е видання, перероб. та доп. / за редакцією д.е.н., проф., академіка АЕН України Ю.Г. Козака, к.е.н., доц. В.В. Ковалевського. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 292 с.
3. Кузьмін О.Є., Чернобай Л. І., Босак А. О., Кізло М.В. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. – Львів: Вид-во «Львівська політехніка». – 2010. – 408 с.
4. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права / Інститут європейської політики (Берлін). переклад з нім: Заповіт, 2001.
5. Європейська інтеграція та Україна / за ред. В.Є. Новицького, Т.М. Пахомової, В.І. Чужикова. Навчально-методичний посібник. – К., Кельн, 2002.
6. Экономика Европейского Союза: учебник / коллектив авторов; под. ред. Р.К. Щенина. – М.: КНОРУС, 2012. – 560 с.
7. Чужиков В.І. Економіка зарубіжних країн: навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2005.
8. Европейская интеграция: учебник / под ред. О.В. Буториной. – М.: Издательский дом «Деловая литература», 2011. – 720 с.
9. Западно-европейские страны: особенности социально-экономических моделей / Под ред. В.П. Гутника. – М.: Наука, 2002.
10. Філіпенко А.С. Європейська інтеграція України: поточна ситуація, завдання та пріоритети державної політики / А.С. Філіпенко, О.В. Снігир. – Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2010. – 63 с.
11. Ціннісна складова модернізаційних процесів у сучасному соціумі України: кол. моногр. / [Балакірєва О.М., Геєць В.М., Сіденко В.Р. та ін.]; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – К., 2014. – 340 с.
12. Prognostication and planning of economic development: microeconomic and macroeconomic levels / Multi-authored monograph edited by J. Žukovskis, K. Shaposhnikov – Vol. 2. – Lithuania: Publishing House «Baltija Publishing», 2019. – 408 p. (Сергієнко О.А., Білоцерківський О.Б., Баранова В.В. «Фінансові технології підтримки розвитку підприємництва: аналіз і моделювання динаміки» – pp. 770-787).
13. Modern Approaches to Knowledge Management Development: collective monograph. Ljubljana School of Business – Ljubljana, Slovenia, 2020. – 541 p. (Sergienko O., Tatar M, Bilotserkivskiy O, Baranova V. «Applied aspects of proactive modeling of innovative-investment processes of complex hierarchical systems: enterprise-region-state» – pp. 147-161).
14. Baranova V., Deineko Z., Zeleniy O., Bielcheva G., Lyashenko V. Wavelet Coherence as a Tool for Studying of Economic Dynamics in Infocommunication Systems

// International Scientific-Practical Conference «Problems of Infocommunications. Science and Technology «PIC S&T'2019» (Ukraine, Kyiv, 08-11 October 2019). – 2019. – pp. 336-340. (*Scopus*)

15. Valeria Baranova, Olena Orlenko, Alla Vitiuk, Natalia Yakimenko-Tereschenko, Vyacheslav Lyashenko. Information System for Decision Support in the Field of Tourism Based on the Use of Spatio-Temporal Data Analysis // International Journal of Advanced Trends in Computer Science and Engineering. – Volume 9. No. 4. – July-August 2020. – pp. 6356-6361. (*Scopus*)

16. Valeria Baranova, Olena Sergienko, Svitlana Stepurina, Vyacheslav Lyashenko. Price Environment for Gold and Silver in the Context of the Development of COVID-19 // Journal of Asian Multicultural Research for Economy and Management Study – Vol. 1 – No. 2, 2020 (page 025-032). (*Scopus*)

Допоміжна література

1. Баранова В.В. Ризики валютного ринку в оцінці економічної безпеки народного господарства (дані вейвлет аналізу) // Науковий журнал «Вісник Одеського національного університету» – 2019. – Том 24. – Вип. 1 (74). – С. 137-141.

2. Базилевич В.Д., Гражевська Н.І., Гайдай Т.В., Леоненко П.М., Нестеренко А. П. Історія економічних вчень. Навч. посіб. / К.: Знання, 2004. – 1300с.

3. Бородіна О. Принцип компліментарності в міждисциплінарних дослідженнях економіки / О. Бородіна // Економіка і прогнозування. – 2015. – № 2. – С. 47-58.

4. Бужимська К. Модернізація економіки: техно-логічно-структурний аспект / К. Бужимська // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2009. – № 3. – С. 214-217.

5. Історія економічних учень: навч. посіб. / П.П. Несененко, О.А. Артеменко. – Одеса: ОНЕУ: ФОП Гуляєва В.М., 2017. – 448 с.

6. Качала Т. Модернізація як необхідна умова економічної відбудови / Т. Качала // Волинського інституту економіки та менеджменту. – 2011. – № 2. – С. 163-171.

7. Киндзерский Ю. Экономическое развитие и трансформация промышленной политики в мире: уроки для Украины / Ю. Киндзерский // Экономика Украины. – 2010. – № 5. – С. 4-15.

8. Левковець О. Модернізація економіки України: зміст, умови, ризики / О. Левковець // Бізнес Інформ. – 2011. – № 10. – С. 4-9.

9. Мамалуй О.О. Про зміст механізму модернізації української економіки // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, 2010, № 3, с. 27-34.

10. Модернізація України. Визначення пріоритетів реформ. Проект до обговорення / [відп. ред. І. Коліушко, І. Бураковський, О. Сушко, Є. Захаров, Є. Бистрицький]; Мережа підтримки реформ. – К., 2009. – 123 с.

11. Онищенко В. Модернізація як імператив розвитку України / В. Онищенко // Економіка України. – 2011. – № 7. – С. 4-14.

12. Полтерович В. Стратегии модернизации, институты и коалиции / В. Полтерович // Вопросы экономики. – 2008. – № 4. – С. 4-24.

13. Прушківська Е.В., Карнаух І.В. Аналіз тенденцій торговельно-економічних відносин Італії з країнами світу // Економічний вісник, 2018, № 2, с. 79-94.

14. Рустамов Э. Принципы эволюционной модернизации переходных экономик / Э. Рустамов // Вопросы экономики. – 2009. – № 7. – С. 85-96.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. www.worldbank.org – офіційний сайт Світового Банку
2. www.mfa.gov.ua – офіційний сайт Міністерства закордонних справ України
3. www.wto.org – офіційний сайт Світової організації торгівлі
4. www.un.org – офіційний сайт Організації об'єднаних націй (ООН)
5. <http://www.me.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України
6. <http://www.nbuv.gov.ua/> – офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
7. Українська асоціація китаєзнавців (ресурси з історії Китаю) // <http://sinologist.com.ua/uk>.

II. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи

Дистанційний курс: Баранова В.В. Модернізаційні процеси в економіці країн ЄС: дистанційний курс. // Навчально-методична праця. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4358>

Зміст практичних (семінарських) занять та самостійної роботи

Тема 1. Економічна система та структура світового господарства:

- охарактеризувати типи економічних систем. Навести приклади країн за відповідністю;
- охарактеризувати стадії економічного росту національних економік;
- розглянути та охарактеризувати систему національних рахунків;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 2. Модернізація: сутність, види, значення в сучасних трансформаційних зрушеннях та її ціннісний вимір:

- охарактеризувати теорії та підходи до розуміння «модернізаційні процеси»;

- охарактеризувати глобальні проблеми світового господарства (з прикладами);
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 3. Становлення ринкових форм господарства країн Азії та Африки:

- охарактеризувати промисловий переворот Англії, Франції, Німеччини: передумови, хід, наслідки;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 4. Модернізаційний потенціал та чинники його формування країн Азії:

- охарактеризувати чинники формування національної економіки країн Азії (за вибором здобувача вищої освіти);
- здійснити економічну оцінку природних ресурсів країни Азії (за вибором здобувача вищої освіти);
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 5. Модернізаційний потенціал та чинники його формування країн Африки:

- охарактеризувати чинники формування національної економіки країн Африки (за вибором здобувача вищої освіти);
- здійснити економічну оцінку природних ресурсів країни Африки (за вибором здобувача вищої освіти);
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 6. Економічна характеристика країн Азії як основа модернізаційних процесів:

- порівняти трансформаційні зміни грошово-кредитної політики країн Азії (за вибором здобувача вищої освіти);
- охарактеризувати можливість здійснення модернізаційних процесів (змін) в країнах Азії (за вибором здобувача вищої освіти);
- проаналізувати вплив тіньової економіки на економічну безпеку країн Азії (за вибором здобувача вищої освіти);
- виконати порівняльний аналіз бюджетного дефіциту та державного боргу країн Азії (за вибором здобувача вищої освіти);
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 7. Економічна характеристика країн Африки як основа модернізаційних процесів:

- порівняти трансформаційні зміни грошово-кредитної політики країн Африки (за вибором здобувача вищої освіти);
- виконати порівняльний аналіз бюджетного дефіциту та державного боргу країн Африки (за вибором здобувача вищої освіти);

- охарактеризувати можливість здійснення модернізаційних процесів (змін) в країнах Африки (за вибором здобувача вищої освіти);
- проаналізувати вплив тіньової економіки на економічну безпеку країн Африки (за вибором здобувача вищої освіти);
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 8. Модернізація – сучасний тренд розвитку держав та суспільства:

- виконати порівняльний аналіз модернізаційних процесів (змін) державного управління країн Азії та Африки в умовах глобальної інтеграції (за вибором здобувача вищої освіти);
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 9. Розвиток інтеграційних процесів країн Азії та Африки:

- підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Основні напрямки діяльності та ефективність ОБСЄ»;
- скласти порівняльну таблицю інтеграційних об'єднань країн Азії та Африки, в якій розшифрувати аббревіатуру, вказати дату створення, основну мету та склад учасників;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

Тема 10. Сучасні проблеми та перспективи розвитку країн Азії та Африки:

- знайти 10 визначень терміну «глобалізація» та здійснити їх порівняльний аналіз;
- визначте та охарактеризуйте глобальні цілі людства та проаналізуйте проблеми їх реалізації;
- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.

III. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, після атестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни

Контрольна робота не передбачена навчальним планом

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних, семінарських і практичних занять;

- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу;
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні та евристичні задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їх.

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі усного опитування та виступів студентів. Студент може отримати від 1 до 4 балів за кожну тему.

- усні відповіді на семінарських заняттях, розв'язування ситуаційних задач – 2 бали;
- виконання творчих завдань, презентацій та виступів – 2 бали.

Підсумковий контроль засвоєння матеріалу здійснюється по їх завершенню на основі проведення поточної контрольної роботи за темами. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення тем.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

До основних *методів навчання*, які використовуються під час вивчення дисципліни «Модернізаційні процеси в економіці країн Азії та Африки» відносяться:

Словесні методи навчання: лекційний метод, пояснення, інформаційне повідомлення, розповідь, бесіда, евристичні та ситуаційні завдання, дискусія, робота студентів з навчальною літературою (студент повинен бути готовим продовжити навчально-пізнавальну діяльність за межами аудиторних занять, володіти прийомами самостійного оволодіння знаннями, уміннями і навичками, вміти добувати необхідну інформацію з різноманітних джерел).

Наочні методи навчання ілюстрування (зображення, наочне пояснення); демонстрування (показ); самостійне спостереження, досліди.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем.

Якщо здобувач вищої освіти з поважної причини (та у інших випадках, що не суперечать Положенню про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна) був відсутнім на семінарських заняттях, то в нього є можливість отримати додаткові бали за умови виконання індивідуального завдання. Форма виконання – творче завдання на тему: «Порівняльна характеристика модернізаційних процесів країн Азії та Африки (за вибором здобувача вищої освіти)». При оцінці контрольної роботи враховується ступінь розкриття теми та відображення головного змісту, глибина опрацювання

відповідних тематичних джерел інформації, вміння застосовувати теоретичний матеріал для вирішення практичних проблем, логічність викладу, здатність робити висновки з проведеного дослідження, відповідність технічного оформлення зазначеним нормам, якість підсумкової співбесіди або доповіді. Оцінка дається кожному з вказаних елементів виконаної роботи. Результати виконання контрольної роботи зараховується як відповідний модуль. Загальна кількість балів за виконання дослідження – 10. Бали враховуються в підсумковий результат вивчення дисципліни.

Також, у здобувача вищої освіти є можливість отримати додаткові бали з дисципліни через прийняття участі в науковій роботі – написання тез доповідей (5 балів) на конференції різних рівнів, написання статті (10 балів) у наукові фахові видання. Зазначена можливість виконується під керівництвом викладача з даної дисципліни.

IV. Завдання семестрових екзаменів (письмових залікових робіт)

Максимальна кількість балів при поточному контролі – 60 балів.

Максимальна кількість балів за екзамен складає 40 балів.

Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає 100 балів.

Форма контролю – екзамен. Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання № 1 – 10 балів

Теоретичне питання № 2 – 10 балів

Тестові питання – 20 балів

Питання до іспиту

з дисципліни «Модернізаційні процеси в економіці країн Азії та Африки»

1. Напрями регулювання модернізаційних процесів у сучасному світі.
2. Характеристика теорій та підходів до розуміння «модернізаційні процеси».
3. Модернізація державного управління в контексті європейських інтеграційних процесів.
4. Модернізація як фактор виникнення транзитної, незавершеної ситуації цивілізаційних зрушень. Характеристика складових елементів модернізації.
5. Постмодернізація як фактор виникнення транзитної, незавершеної ситуації цивілізаційних зрушень. Характеристика складових елементів постмодернізації.
6. Демодернізація (неоархаїзація), як фактор виникнення транзитної, незавершеної ситуації цивілізаційних зрушень. Характеристика складових елементів демодернізації.
7. Політика і суспільство в епоху постмодерну. Основні принципи соціополітичного розвитку постсучасного суспільства.
8. Світовий фінансовий ринок, його структура і тенденції розвитку.

9. Характеристика чинників формування національної економіки країн Азії. Система національних рахунків.
10. Характеристика чинників формування національної економіки країн Африки. Система національних рахунків.
11. Інфляція: сутність, види та їх характеристика.
12. Безробіття: сутність, види та їх характеристика.
13. Характеристика країн, що належать до групи нових індустріально розвинутих країн.
14. Характеристика трансформаційних змін грошово-кредитної політики країн Азії.
15. Характеристика трансформаційних змін грошово-кредитної політики країн Африки.
16. Характеристика бюджетного дефіциту та державного боргу країн Азії.
17. Характеристика бюджетного дефіциту та державного боргу країн Африки.
18. Сутність і форми міжнародного руху капіталу.
19. Міжнародний поділ праці: сутність, форми та критерії спеціалізації країн.
20. Основні тенденції економічного розвитку провідних держав в епоху Промислової революції.
21. Охарактеризувати вплив тіньової економіки на економічну безпеку країн Азії.
22. Охарактеризувати вплив тіньової економіки на економічну безпеку країн Африки.
23. Проблеми тіньової економіки країн Азії.
24. Проблеми тіньової економіки країн Африки.
25. Роль природно-ресурсного потенціалу в країнах Азії.
26. Роль природно-ресурсного потенціалу в країнах Африки.
27. Розвиток нових технологій та їх вплив на соціальну структуру і політичні механізми сучасного суспільства країн Азії.
28. Розвиток нових технологій та їх вплив на соціальну структуру і політичні механізми сучасного суспільства країн Африки.
29. Роль інформаційного чинника в розвитку політичних процесів в епоху постмодерну країн Азії.
30. Роль інформаційного чинника в розвитку політичних процесів в епоху постмодерну країн Африки.
31. Характеристика можливості (перспектив) здійснення модернізаційних процесів (змін) в країнах Азії та Африки.
32. Сучасний рівень розвитку економіки країн Азії та Африки.
33. Міжнародне енергетичне співробітництво як основний чинник функціонування світової економіки.

34. ТНК та їх роль у світовому економічному розвитку країн Азії та Африки.
35. Види міжнародних інтеграційних об'єднань: політико-економічні організації, торгово-економічні об'єднання, політичні союзи і військові блоки.
36. Характеристика основних інтеграційних утворень Азії та Африки.
37. Характеристика та роль міжнародної регіональної інтеграції країн Азії та Африки.
38. Характеристика Асоціації Азіатсько-тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС) як сучасного інтеграційного угруповання Азіатсько-Тихоокеанському регіону.
39. Характеристика Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА) як сучасного інтеграційного угруповання.
40. Характеристика БРІКС як неформального міждержавного об'єднання: цілі та завдання.
41. Глобалізація та її вплив на розвиток світової економіки.
42. Глобальні проблеми сучасності та їх вплив на розвиток світової економіки.
43. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку модернізаційних процесів країн Азії (*країни, за якими здобувачі вищої освіти працювали протягом семестру*)
44. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку модернізаційних процесів країн Африки (*країни, за якими здобувачі вищої освіти працювали протягом семестру*).

Приклад екзаменаційного білету
Харківський національний університет імені В.Н Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
Спеціальність	<u>291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»</u>
Семестр	<u>3</u>
Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальна дисципліна	<u>Модернізаційні процеси в економіці країн Азії та Африки</u>

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Постмодернізація як фактор виникнення транзитної, незавершеної ситуації цивілізаційних зрушень. Характеристика складових елементів постмодернізації. (10 балів)
2. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку модернізаційних процесів Анголи. (10 балів)
3. Тестові питання. (20 балів)

Затверджено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Протокол № 1 від «27» серпня 2019 року

Завідувач кафедри _____
(підпис)

А.Ю. Парфіненко
(прізвище та ініціали)

Екзаменатор _____
(підпис)

В.В. Баранова
(прізвище та ініціали)